

MEMORANDUM VAN DE KCML - 2014

Goedgekeurd tijdens de zitting van de KCML van 2 april 2014

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen is een adviesorgaan van 18 experts uit verschillende disciplines die collegiaal beslissingen nemen. De KCML brengt adviezen uit over beschermingsvoorstellen en over werken aan onroerend erfgoed, zoals het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening (BRWO) bepaalt. Haar adviezen zijn eensluidend (bindend) wanneer de vergunningsaanvragen monumenten of landschappen betreffen die beschermd zijn of zijn ingeschreven op de bewaarlijst. De behandeling van de dossiers door de KCML vormt slechts een schakel in de administratieve procedure die moet doorlopen worden bij het aanvragen van een unieke vergunning. De eensluidende adviezen van de KCML moeten worden uitgebracht binnen de 30 kalenderdagen, zo niet worden ze als gunstig beschouwd.

De KCML bevindt zich op het kruispunt van verschillende gewestelijke administraties meer bepaald Brussel Stedelijke Ontwikkeling (Directies Monumenten en Landschappen, Stedenbouw en Planning), Brussel Leefmilieu, Brussel Mobiliteit. Daardoor vormt ze een bevoorrecht waarnemer van de ontwikkeling van het Gewest, met name inzake landschappen en stedelijk weefsel. Die positie biedt haar ook de gelegenheid om een globale visie te ontwikkelen die de sectorale benadering, eigen aan de administratieve structuur van het Gewest, overstijgt. Zo kan ze een dynamische rol vervullen op het vlak van het behoud, de integratie en de opwaardering van het erfgoed – in zijn breedste betekenis.

Het erfgoed is onlosmakelijk verbonden met het stedelijke weefsel waarin het ingebed is en dat hieraan zijn betekenis ontleent. De structuur van de stad wordt bepaald door de perceelsindeling en de openbare ruimten die op hun beurt het resultaat vormen van een langzame ontwikkeling. De stedelijke vormen weerspiegelen dan ook als het ware de geschiedenis. Die complexe stedelijke morfologie biedt een antwoord op de wisselende maatschappelijke uitdagingen en draagt op die manier de kiemen in zich van de stad van morgen. Dat wordt ook internationaal erkend, zoals in het charter van Washington (Icomos, 1987). Dat charter stelt dat “ de vrijwaring van historische steden en wijken deel moet uitmaken van een coherente economisch en sociaal ontwikkelingsbeleid en van de gewestelijke en stedenbouwkundige inrichtingsplannen op alle niveaus”.

Het erfgoed speelt een sleutelrol in de uitstraling van de grote steden en het vormt een cruciale troef voor de uitbouw van een duurzaam stadsproject. In de specifieke Brusselse context, als stadsgewest en hoofdstad van de federale staat en van Europa, is het erfgoed van essentieel belang op het vlak van cultuur en identiteitsvorming, maar ook als economische hefboom en als katalysator van sociale cohesie in kwetsbare wijken. Daarom stelt de KCML haar expertise en ervaring ten dienste van het behoud, de opwaardering en de restauratie van dat erfgoed.

Daarbij pleit ze voor een efficiënte en resultaatgerichte aanpak. Overleg en begeleiding zijn daarbij onontbeerlijk, vanaf de eerste stappen in de uitwerking van de projecten tot aan de vergunningsaanvraag. Die werkwijze heeft in het verleden zijn vruchten afgeworpen en tot projecten geleid die het akkoord wegdroegen van alle betrokkenen (zowel op gewestelijk als gemeentelijk niveau). Enkele recentere voorbeelden daarvan zijn het Paleis voor Schone Kunsten, de Josaphatschool, het hotel Empain aan de Franklin Rooseveltlaan, het voormalig gemeentehuis van Laeken, de voormalige maalderij Moulart (Demetskaai), de woning Jamaer (Stalingradlaan te Brussel), het Maloukasteel te Sint-Lambrechts-Woluwe, enz.

De methodologie, die samen met de KCML en de Directie voor Monumenten en Landschappen werd op punt gesteld voor de restauratie van grote openbare parken en tuinen heeft eveneens tot

positieve resultaten geleid, mede dankzij een goede samenwerking met Beliris en Brussel Leefmilieu. Een goed voorbeeld daarvan is de restauratie van het Josaphatpark maar ook de projecten die momenteel worden uitgewerkt voor het Dudenpark, het park van Vorst, het Parmentierpark, het Jubelpark en het openbaar park van Laken. Die parken en tuinen staan echter nog al te vaak onder druk van de grote manifestaties en evenementen die er worden georganiseerd en die, in enkele uren tijd, de maandenlange inspanningen om ze te onderhouden en te restaureren teniet kunnen doen. Gepaste maatregelen dringen zich in dat verband dan ook op.

De verwezenlijking van voorstudies en beheersplannen voor grote gehelen moet eveneens worden aangemoedigd, in het bijzonder voor de sociale wooncomplexen die zo kenmerkend zijn voor het Gewest. Die gehelen, of ze nu al dan niet zijn beschermd, zijn erg bepalend voor de identiteit van de wijken waarin ze ingebed zijn en hun aanpassing aan de hedendaagse comforteisen is verenigbaar met het behoud van hun stedenbouwkundige en architecturale kwaliteiten. Een mooi voorbeeld daarvan is het beheersplan voor het erfgoed van de tuinvijken Le Logis en Floréal te Watermaal-Bosvoorde. Dergelijke beheersplannen vormen het instrument bij uitstek voor het onderhoud en de restauratie van zulke gehelen. Ze maken het mogelijk de procedures om een vergunning te verkrijgen sterk te vereenvoudigen in geval de werken conform zijn aan het beheersplan. Dit instrument verdient dan ook om verder uitgebouwd te worden.

Tegen die achtergrond wil de KCML de aandacht vestigen op drie thema's die elk een specifieke uitdaging vormen voor de toekomst van het Gewest en zijn erfgoed. Het betreft vraagstukken die regelmatig terugkeren in de vergunningsaanvragen en beschermingsdossiers die de KCML de voorbije jaren onderzocht (zo'n 500 dossiers in 2013), maar ook in de stedenbouwkundige plannen zoals de gemeentelijke ontwikkelingsplannen en de bijzondere bestemmingsplannen (in 2013 onderzocht de KCML 5 BBP en hun voorschriften)

1. Erfgoed en energieprestatie

Het streven naar duurzaamheid en een verbetering van de energieprestatie van de bestaande bebouwing vormt een belangrijke bekommernis van de KCML. De Commissie onderschrijft volledig die doelstellingen maar meent dat het huidige wettelijke kader niet is aangepast aan de bestaande bebouwing.

Immers, vanuit de vaststelling :

- dat de toepassing van isolatiemaatregelen in het kader van de EPB-ordonnantie, stoelt op criteria die ontwikkeld werden voor nieuwbouw en bijgevolg nadelig zijn voor het behoud van het erfgoed,
 - en dat het werkelijke energieverbruik van oude gebouwen doorgaans ver onder het volgens de EPB-methode berekende verbruik ligt (en vaak zelfs de helft minder bedraagt),
- zijn maatregelen nodig om de EPB-ordonnantie aan te passen aan de eigenschappen van de bestaande bebouwing. Daarbij dient men zich te baseren op :
- de ervaring en expertise die de toepassing van de EPB-ordonnantie voorbije vijf jaar opleverde;
 - de resultaten van de verkennende studie naar de energieprestatie van bestaande bebouwing die in 2013 op initiatief het Gewest werd uitgevoerd door APUR¹;
 - de maatregelen die reeds worden toegepast in andere regio's met vergelijkbare klimatologische en socio-economische omstandigheden als Brussel (bijv. de regio Parijs).

¹ Verkennende en interdisciplinaire studie die recentelijk door het Gewest werd toevertrouwd aan het Atelier Parisien d'Urbanisme (studiebureau van de Stad Parijs) op basis van een kritische analyse van het EPB-certificaat en de oplossing die in het Brussels Gewest toegepast worden in navolging van de Ordonnantie van 7 juni 2007 en het besluit m.b.t. het EPB-certificaat van 17 juli 2011

2. Stedelijk erfgoed, ruimtelijke structuur en het delen van de openbare ruimte

De stedelijke dynamiek is intrinsiek verbonden met de leesbaarheid van de stedelijke structuur, de hiërarchie van de openbare ruimten en hun verhouding tot de bebouwing.

Vanuit de vaststelling dat de stedelijke ruimte voortdurend aan leesbaarheid moet inboeten doordat men in het openbaar domein steeds meer afzonderlijke zones afbakt voor de verschillende gebruikers, dringen zich maatregelen op om die systematische opdeling van de openbare ruimte (eigen beddingen) een halt toe te roepen. Hiertoe dient een samenwerking met de MIVB en Brussel Mobiliteit in het leven te worden geroepen met als doel de structurerende groene ruimten en de bomenrijen te herwaarderen, zeker in een stad in volle demografische expansie. Transportinfrastructuur en voertuigen moeten daarbij worden aangepast aan de specifieke stedelijke context en aan de beschikbare ruimte (en niet omgekeerd). Zo kan het stadscentrum efficiënt worden bediend en kan ook het groene erfgoed, en in het bijzonder de bomenrijen, opnieuw de plaats krijgen die het toekomt.

3. Naar een coherente en globale visie op de bescherming van het erfgoed

Vanuit de vaststelling dat de huidige beschermingsmaatregelen verschillende interpretaties toelaten en vanuit de moeilijkheden die vastgesteld werden bij de behandeling van dossiers die gedeeltelijk beschermde gebouwen of gebouwen zonder vrijwaringszone betreffen, dringt zich een bilan op van de bescherming van het erfgoed in de voorbije 20 jaar. Daarnaast is het nodig de criteria en instrumenten voor de uitbouw van een duidelijk en efficiënt beschermingsbeleid te herdefiniëren. Verder moet men volwaardige erfgoedkundige entiteiten als zodanig erkennen, zoals de Vijfhoek (dus het volledige historische stadscentrum van Brussel).

De KCML vraagt de steun van de Regering om het erfgoed te benaderen als een volwaardige troef voor de ontwikkeling van het Gewest. Ze stelt haar expertise ter beschikking om het erfgoed concreet te integreren in de verdere uitwerking van de sectorale beleidslijnen die het Gewestelijk Duurzaam Ontwikkelingsplan vooropstelt.

Daarnaast vraagt de KCML van meet af aan betrokken te worden, bij de uitwerking van nieuwe ordonnanties (overeenstemming tussen de ordonnanties betreffende de natuur, de mobiliteit, het parkeren, enz...) en van plannen van aanleg en grootschalige projecten in het Gewest.

De KCML verduidelijkt die bovengenoemde vraagstukken als volgt.

1. ERFGOED EN ENERGIEPRESTATIE

In tegenstelling tot andere regio's of landen, zoals Frankrijk, maakt de Brusselse Ordonnantie betreffende de energieprestatie van gebouwen (EPB) geen onderscheid tussen de bestaande bebouwing (erfgoed) en nieuwbouwprojecten, noch wat de voorschriften, noch wat de berekeningsmethodes betreft. De evaluatie van de energieprestatie van bestaande gebouwen is ook niet gestoeld op de evaluatie van het reële energieverbruik maar op een theoretische berekening van dat verbruik. Uit de cijfers blijkt dat die berekening in het geval van de oude bebouwing vaak een veel hoger verbruik aangeeft – soms tot het dubbele - dan in werkelijkheid het geval is.

Die aanpak, die aangemoedigd wordt door de gewestelijke premies, leidt vaak tot buitensporige en erg dure ingrepen die zowel schadelijk zijn voor de gezondheid van de bewoners als voor de bebouwing zelf. Dat geldt in het bijzonder voor de overmatige binnenisolatie die niet compatibel is

met de esthetische, bouwkundige en hygrothermische eigenschappen van de traditionele bebouwing.

Die houding, die de vervanging van de bestaande bebouwing door nieuwbouw aanmoedigt ("slooppremies"), leidt niet alleen tot een onomkeerbaar cultureel verlies, maar verhoogt ook de ecologische voetafdruk van het Gewest en gaat op die manier in tegen het vooropgestelde globale duurzaamheidseffect. De sectorale benadering vormt ook hier de kern van het probleem. Er werd immers een afzonderlijk beleid ontwikkeld voor mobiliteit, verbetering van de bebouwing en energieprestatie, maar hun wisselwerking werd niet in kaart gebracht. Nochtans is precies die interactie bepalend om een oplossing te bieden voor de huidige en toekomstige energieschaarste.

Op vraag van het Gewest werd onlangs een studie uitgevoerd door het *Atelier Parisien d'Urbanisme (APUR)*. Dit onderzoek toont aan dat **het welslagen van een "energiezuinig" renovatieproject afhangt van erg uiteenlopende factoren waarvan de meeste echter niet in de huidige regelgeving aan bod komen. Uit de studie blijkt meer bepaald het belang van de stedelijke vormen (gesloten of open bouwblokken) en van het groene netwerk (binnenterreinen, bomenrijen, enz.) voor de energieprestatie, naast hun relevantie in de huidige context van grondschaarste en demografische groei.** De studie formuleert aanbevelingen voor de verbetering van de bestaande bebouwing. Ze toont bovendien aan dat de huidige berekeningsmethodes van de energiecificaten weinig doeltreffend zijn op het vlak van het reële verbruik en de specifieke hygrothermische en structurele eigenschappen van de bestaande Brusselse bebouwing.

De KCML vraagt dan ook de verkennende studie van het APUR te benutten om de huidige regelgeving te verfijnen en te nuanceren. Daarbij moeten volgende doelstellingen worden in acht genomen:

- het aanpassen van de berekeningsmethoden van de energieprestatie van de bestaande gebouwen, rekening houdend met het werkelijke verbruik (in Frankrijk is het EPB-certificaat van gebouwen die van voor 1952 dateren afgestemd op hun reële verbruiksniveau);
- het definiëren en aanmoedigen (met premies) van renovatiemaatregelen die leiden tot een hoger comfort en een betere energieprestatie zonder de erfgoedkundige kwaliteiten in het gedrang te brengen;
- het vergaren en centraliseren van bestaand onderzoek om tot een beter begrip te komen van het werkelijke energieverbruik van de bestaande bebouwing en haar specifieke eigenschappen;
- het actieveld verruimen door er de stedelijke vormen en de mobiliteitsvraagstukken in te integreren, meer bepaald op het niveau van het Gewestelijk Duurzaam Ontwikkelingsplan (kaarten betreffende de energetische kwetsbaarheid van de bebouwing en de bediening door het openbaar vervoer).
- het publiek verder informeren over de verschillende mogelijke oplossingen die toegepast kunnen worden en daarbij ook de aandacht vestigen op de leefgewoonten en op het probleem van de oververhitting in de zomerperiode.

2. ERFGOED, LANDSCHAP, RUIMTELIJKE STRUCTUUR EN OPENBAAR DOMEIN

De openbare ruimte is drager van sociale interactie. Het ruimtelijke systeem draagt bij tot de structurering van de activiteiten die er plaatsvinden en tot de ontwikkeling van de stad. De stedelijke leesbaarheid is dan ook van het grootste belang en moet gevrijwaard blijven.

De stedelijke tracés en hun perspectiefzichten, al dan niet omzoomd door monumentale bomenrijen of merkwaardige architecturale gehelen, vormen samen met de bebouwing een hiërarchisch systeem dat bepalend is voor de identiteit van het Brussels Gewest en een essentiële rol speelt in

haar “verstaanbaarheid”. De publieke ruimte maakt net als de gebouwen en de parken deel uit van het erfgoed : het is even bepalend voor de uitstraling van de stad en van de leefkwaliteit van de Brusselaars. De stedelijke vormen (de open en gesloten bouwblokken) en hun onderlinge verbondenheid (het weggennet en zijn hiërarchie) scheppen schaalvoordelen die op hun beurt weer een onmiddellijke impact hebben op de werking en de efficiëntie van de stedelijke structuur.

Nochtans stelt men vast dat de herinrichtingsprojecten steeds vaker neigen naar een opdeling van de openbare ruimte. Dat veroorzaakt de verbrokkeling van de stedelijke structuur met als gevolg de afname van de groene zones en aanplantingen enerzijds en een toename van de signalisatie en andere voorzieningen die de openbare ruimte overstelpen anderzijds. Doorgaans gebeurt dit onder het mom van de ontmoediging van het autoverkeer en beter openbaar vervoer of om fietsers en voetgangers meer comfort te bieden.

De enge en vaak offensieve aanpak die uitgaat van de sector van het openbaar vervoer, maar ook van de fietsersverenigingen, leidt sinds enkele jaren tot een ware “strijd voor eigen beddingen”, waarvan de voetgangers het slachtoffer dreigen te worden. Op het terrein vertaalt die strijd zich in onderbroken en verbrokkelde ruimtes en een verlies aan continuïteit van de stedelijke structuren waardoor hun leesbaarheid en gebruiksvriendelijkheid verloren gaan.

Dit type inrichtingen komen de sociale interactie en de stedelijke identiteit dan ook geenszins ten goede. Ze leiden tot :

- **een verlies aan bewoonbaarheid** (het doorgaand verkeer wordt naar woonbuurten verplaatst waar de rust verloren gaat);
- **een verlies aan hiërarchie** en een banalisering van het openbaar domein door onderling inwisselbare inrichtingen die geen rekening houden met het statuut van de plek waar ze zich bevinden;
- **een verlies aan “verstaanbaarheid”**, meer bepaald van de mentale kaart die men van de stad heeft en van de bewegingen die hier op natuurlijke wijze uit voortvloeien;
- **een verlies aan stedelijke dynamiek en ontwikkeling.**

De openbare ruimte mag, volgens de KCML, niet alleen benaderd worden vanuit dit beperkt functioneel standpunt en niet enkel als een “doorgansruimte” worden beschouwd. Dat is nochtans wat de Mobiliteitsordonnantie van 12 juli 2013 vooropstelt. Die ordonnantie gaat echter voorbij aan het kenschetsende reliëf (de valleien), de grote Leopoldiaanse tracés en het Brusselse *Park System* met zijn brede lanen, afgezoomd met bomenrijen die de parken onderling met elkaar verbinden : al die aspecten hebben sinds de 19de eeuw bijgedragen tot het ontstaan van de identiteit van de stad en haar rand. Vandaag vormen ze nog steeds een van Brussels grootste troeven.

Het mobiliteitsvraagstuk kan in Brussel niet opgelost worden door een vermeerdering van de eigen beddingen of door her en der autovrije zones aan te leggen. Het vergt daarentegen een daadkrachtige en moedige houding die streeft naar een herwaardering van de ruimtelijke en sociale kwaliteiten van het openbaar domein.

In een duurzame stad mag mobiliteit niet gestoeld zijn op het begunstigen van bepaalde gebruikersgroepen en de mate waarin deze druk uitoefenen, noch op de belemmering van andere gebruikers door de plaatsing van een arsenaal aan fysieke obstakels die de leesbaarheid van de openbare ruimte belemmeren. Men dient daarentegen een strategie te ontwikkelen die gericht is op de “spaarzaamheid” van de verplaatsingen en die noodzakelijkerwijze voortvloeit uit een verdicht en gemengd stadsmodel.

Om die vrij enge en monopolistische visie op mobiliteit te verruimen, vraagt de KCML de steun van de Regering om een overlegplatform uit te bouwen tussen de MIVB, Brussel-Mobiliteit en de andere actoren van het domein van de stedenbouw en het erfgoed.

3. NAAR EEN COHERENTE EN GLOBALE VISIE OP DE BESCHERMING VAN HET ERFGOED

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen pleit voor een beschermingsbeleid dat geïntegreerd is in het denken over stedenbouw en landschappen. Zo dringen zich bijkomende maatregelen op om het erfgoed van het historische centrum globaal te beheren (meer bepaald in de volledige Vijfhoek). Daarbij moeten recente studies benut worden, zoals het onderzoek naar het systeem dat eigen is aan de neoklassieke stad en haar potentieel voor de dynamische ontwikkeling van de hoofdstad.

De KCML stelt echter met groeiende ongerustheid vast dat het Brussels Gewest evolueert naar punctuele, erg gerichte beschermingen die veraf staan van een globale visie op de stad.

Dit wordt onder meer duidelijk in het hoofdstuk “Erfgoed en Stedelijke Identiteit” van het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling. Dat hoofdstuk werd volledig losgekoppeld van de andere sectorale beleidsrichtlijnen. Er is ook geen bruikbare kaart aan verbonden die de andere sectorale benaderingen kan inspireren. De enige kaart die het erfgoed – gedeeltelijk – documenteert vindt men terug bij de “middelen ter verdichting van het bestaande weefsel” (p.29) maar de beschermde parken, tuinen en natuurgebieden staan hierop niet weergegeven.

Hoofdstuk 4 van het plan (Ecologische ontwikkeling van het Gewest) behandelt de levenskwaliteit en het beheer van de bronnen. Er wordt onder meer ingegaan op de hinder, de energieprestatie, de bodemvervuiling en het afvalbeheer. Het erfgoed komt echter niet aan bod en wordt dus klaarblijkelijk niet tot een van de “hulpbronnen” van het Gewest gerekend.

Het erfgoed wordt bijgevolg ook uitgesloten van de praktische bekommernissen en de beschouwingen over de beschikbare middelen: ***de herwaardering van de kennis, het onderzoek en de vaardigheden verbonden aan het erfgoed worden niet vermeld bij de middelen om de “economische rol van Brussel” aan te wakkeren*** (hoofdstuk 2 van het GDOP).

Die gefragmenteerde benadering leidt tot een instrumentatie van de gegevens over het erfgoed en tot het vooropstellen van doelstellingen die erg afhangen van de omstandigheden (zoals de aanbeveling om het erfgoed aan de binnenzijde te isoleren om het uitzicht van de buitenschil te kunnen behouden). Ze kadert echter niet in een globaal en coherent beleid voor een complexe en duurzame stad.

De beschermingspolitiek van het Gewest is daarenboven weinig duidelijk. ***Er bestaan momenteel niet minder dan 7 verschillende vormen van vrijwaring of erkenning van het erfgoed*** : de wetenschappelijke inventaris, de wettelijke inventaris, de inschrijving op de bewaarlijst, de bescherming, de wettelijke vrijwaringszones, het werelderfgoed en het klein erfgoed. ***Die verschillende statuten weerspiegelen een erg complexe toestand en illustreren de nood aan een grondige evaluatie, na 20 jaar Brussels erfgoedbeleid.*** De doorgevoerde beschermingen vertonen ook hiaten en sommige roepen vragen op. Zo zijn bepaalde uitzonderlijke gehelen niet beschermd (zoals het geheel van huizen rondom het Warandepark) terwijl de waarde van andere beschermde gebouwen vragen oproept (zoals het voormalige café de Kriekenboom te Ukkel dat volledig heropgebouwd werd).

De KCML is in die context dan ook geen voorstander van bijkomende beschermingsniveaus of nieuwe erfgoedcategorieën, gelinkt aan al dan niet bindende adviezen of een bepaalde betoelaging van de restauratiewerken. Reeds geruime tijd vestigt ze ook de aandacht op de ***vage opdeling tussen***

“beschermd erfgoed” en erfgoed dat is “ingeschreven op de bewaarlijst”. Dit onderscheid is niet gebaseerd op duidelijke en wetenschappelijk onderbouwde criteria.

Algemeen genomen pleit de KCML voor een “normalisering” en een vereenvoudiging van de beschermingsniveaus. **Zo herhaalt ze haar aanbeveling om de “bewaarlijst” op te heffen en over te hevelen naar het beschermingsregister (met wettelijke vrijwaringszone).**

Daarnaast dient ook het subsidiëringssysteem te worden aangepast zodat betoelaging gelinkt kan worden aan een regelmatig en doeltreffend onderhoud en gestoeld wordt op duidelijkere criteria, zoals het uitzonderlijk karakter van een goed, zijn statuut (publiek toegankelijk of privaat), het inkomen van de aanvrager, de urgentie, enz.

Na 20 jaar, dringt zich ook een evaluatie op van de beschermingen zelf en, waar nodig, hun aanpassing met het oog op een grotere coherentie. Daarbij dient ook de kennis die in de loop der jaren werd verworven (bijv. op basis bepaalde thematische studies die uitgevoerd werden), benut te worden om een meer accurate waardebeoordeling door te voeren en bepaalde incoherenties weg te werken (tussen de beschermingen onderling en bij de behandeling van de dossiers), die zowel nadelig zijn voor het erfgoed als voor de eigenaars.

In dat kader dient ook de vraag te worden gesteld naar het toepassingsveld van de procedure van werken van “gering belang” en meer bepaald voor wat de gebouwen betreft die zijn opgenomen in de lijst van het werelderfgoed van de Unesco. Is de toepassing van die procedure pertinent voor deze monumenten die omwille van hun uitzonderlijke waarde de hoogste internationale “erkenning” genieten? Volgens de KCML dringt zich hier een uitzondering op en kunnen ingrepen aan het werelderfgoed nooit beschouwd worden als zijnde “van gering belang”.

Het spreekt voor zich dat de grondige kennis van het erfgoed de basisvoorwaarde vormt voor elke beschermingspolitiek. **Het vervolledigen van de “wetenschappelijke inventaris” moet dan ook een prioriteit zijn voor de volgende Regering** om het beschermingsbeleid te kunnen integreren in de stadsontwikkeling (GDOP, GBP en GOP) en de wijkontwikkeling (GBP, wijkcontracten, zonale stedenbouwkundige verordeningen, structurerende assen en gebieden van culturele, historische, esthetische waarde of voor stadsverfraaiing).

Een eenvoudige maatregel om een geïntegreerde aanpak te bevorderen is de systematische afbakening van een wettelijke vrijwaringszone met een straal van 50 m rond de beschermde monumenten die nog niet over een dergelijke zone beschikken (met name de beschermingen van voor 1993). Vaak betreft het de meest emblematische monumenten van het gewest.

Verder pleit de KCML voor een betere communicatie over het erfgoed en meer bepaald over de troeven die het biedt voor het Gewest, niet allen voor zijn inwoners en bezoekers, maar ook voor de economische ontwikkeling en werkgelegenheid. Daarbij dient ook te worden benadrukt dat het erfgoed geen belemmering vormt voor de aanpassing aan de hedendaagse levenswijze, zoals vele voorbeelden kunnen illustreren.

Inzake economische troeven is het nodig op korte termijn maatregelen te treffen om de beroepen en ambachten die eigen zijn aan de erfgoedzorg nieuw leven in te blazen. Zij dreigen immers in ijltempo te verdwijnen. Men zou ze, bijvoorbeeld, in de kijker kunnen zetten door er een volgende editie van de Open Monumentendagen aan te wijden, maar ook door verder aan sensibilisering te doen in het secundair en hoger onderwijs. Zo kunnen deze ambachten opnieuw de erkenning krijgen die hen toekomt en kan men in de toekomst sneller inspelen op de vraag naar gekwalificeerde handenarbeid en naar specifieke opleidingen. Dit zal ook een positieve bijdrage leveren aan de strijd tegen de stijgende werkloosheid van het Gewest. De KCML roept de volgende Regering dan ook op om, met de steun van de economische wereld, deze ambachten en beroepen te herwaarderen.